

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i83.137>

В. Ф. Ступа

ДЕТЕРМІНАНТИ ВЧИНЕННЯ СЛУЖБОВОЇ НЕДБАЛОСТІ

Постановка проблеми. Тривалий період, впливаючи на свідомість службової особи, неблагополучні обставини мікросередовища з умов можуть переростати у причини і, відповідно, спричинити виникнення стійких антигромадських морально-психологічних властивостей, що призводять до вчинення злочину, в тому числі і службової недбалості. Із числа наведених обставин можна виділити такі, які впливають на виникнення антигромадських поглядів, наприклад, створена в робочому колективі підприємства атмосфера показного благополуччя, безпринципності, недбалого ставлення до збереження майна, трудової дисципліни, дотримання правових заборон.

Нам видається, що наявність у службових осіб владних повноважень, матеріальних переваг, більш високого соціального статусу не утримує деяких із них від вчинення злочинів. Раніше проведені дослідження показують, що вчинення службової недбалості серед службових осіб було досить поширене. У зв'язку із цим особливого значення набуває питання про причини вчинення службової недбалості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У кримінологічній літературі представниками окремих шкіл (класичної, антропологічної, соціологічної) були висловлені різні точки зору на причини й умови, що зумовлюють службову злочинність. Найбільш повно вони були розроблені вченими соціологічного напрямку кримінологічних досліджень (І. Бентам, А. Кетле, Е. Дюркгейм, Е. Сатерленд тощо), у рамках яких вирішальне значення в детермінації службової злочинності надавалося таким соціальним детермінантам, як соціальна дезорганізація, конфлікт норм, відчуження, обмежений доступ до освіти, професійне переміщення, відсутність роботи, економічна незабезпеченість тощо.

Мета. Безумовною метою будь-якого кримінологічного дослідження, і наше не виняток, є його практичність, тобто розроблення таких науково-обґрунтованих заходів, які б сприяли успішній боротьбі із цим негативним соціально-правовим явищем, скоротили б його поширеність і постійно сприяли його подоланню. Однак розроблення таких заходів неможлива без встановлення детермінантів вчинення службової недбалості.

Виклад основного матеріалу. Криміногенні детермінанти, які виступають у ролі детермінант службової недбалості, є досить численними, різноманітними й зумовлені суттєвими протиріччями в соціально-економічному житті суспільства. Із точки зору їхньої змістовної характеристики вони можуть бути представлені у вигляді шести груп: економічні, політико-ідеологічні, соціально-психологічні, правові, організаційно-управлінські і детермінанти, пов'язані з недоліками правоохоронної і правозастосовної діяльності [1, с. 118].

Економічні детермінанти. До економічних чинників існування службової недбалості слід віднести: відсутність сприятливого режиму діяльності підприємств та

підприємців, особливо щодо сплати податків, відрахувань до бюджету, одержання державної підтримки, кредитів тощо; масштабна криміналізація та тінізація економіки, зневажливе ставлення до законів України з боку службових осіб, значна деформація соціально-економічних відносин. Важливим детермінантом є і низька заробітна плата державних службовців. У 2018 р. середня заробітна плата державного службовця складала 7 000 грн., що на 15% нижче середньої зарплати в Україні.

Політико-ідеологічні детермінанти. У сфері політичних відносин службова недбалість виявляється в нерішучості і непослідовності виконання функцій та повноважень представниками різних гілок влади у проведенні суспільних процесів, їхній корумпованості, вибіркового впровадженні демократичних засад у різні сфери суспільного життя, гальмуванні реформи політичної системи тощо.

Слід зазначити також криміналізацію економіки та політики, руйнування та зубожіння виробничого сектору економіки, відсутність важелів регулювання спекулятивному ринку; фактичне панування тіньової економіки під егідою представників криміналітету. Здійснюється лобювання їхніх інтересів на різних рівнях влади. Цьому сприяє і те, що грошове утримання представників влади не дозволяє пристойно існувати ані їм, ані їхнім родинам, тиск кримінальних структур на правоохоронців – підкуп, компрометація, погрози, фізичне знищення тощо.

Соціально-психологічними детермінантами є нерозвиненість у значній частині службовців громадянської свідомості, зокрема усвідомлення нового становища особи в державі, що будується на демократичних засадах; поки що досить сильний вплив традиційних стереотипів стосовно переважання державних засобів та підпорядкованості їм громадських форм у впорядкуванні суспільних справ, зокрема в організації протидії службовій недбалості; поширення корисливої спрямованості в діяльності державних службовців, їхньої готовності до порушення закону, норм моралі, професійної честі тощо [2, с. 82]. Професійна та моральна деформація частини керівників і службових осіб виявляється у вчиненні або поблажливому ставленні до недбалого виконання службових обов'язків, порушень службової етики.

Соціально-психологічна обстановка в суспільстві сприяє зростанню службової недбалості і характеризується такими явищами, як: наявність негативних поглядів у груповій та індивідуальній свідомості щодо можливості кар'єрного росту; деморалізація значної частини державних службовців та працівників правоохоронних органів і, що особливо небезпечно, деморалізація тих, які займають відповідальне або особливо відповідальне становище; зміна стереотипів поведінки багатьох державних службовців; девальвація в суспільстві низки моральних цінностей і втрата соціально-вартісних орієнтирів; невіра громадян у здатність органів державної влади й місцевого самоврядування розв'язувати їхні проблеми і зумовлене цим намагання вирішувати їх незаконним шляхом; протиріччя між потребами державних службовців, зумовленими їхнім соціальним статусом, та можливостями їх задоволення офіційним шляхом. Зокрема, О.М. Костенко наголошує, що від правової культури громадян залежить, щоб влада була правовою, а не була свавіллям тих, хто цю владу здійснює, – державних службовців [3, с. 86–87].

Правові детермінанти. Насамперед, недосконалість чинного законодавства знаходить свій вияв у тому, що воно не передбачає цілісної системи заходів протидії

службовій недбалості, необхідного впливу на її причини та умови; окремі чинні правові норми безпосередньо сприяють службовій недбалості; мають місце значні недоліки в діяльності правоохоронних органів щодо виявлення, розслідування та судового розгляду фактів службової недбалості.

Організаційно-управлінські детермінанти. Вказані чинники виявляються в організаційно-управлінських відносинах будь-якої соціальної системи, протиріччях її функціонування, незбалансованості механізму, вадах і недоліках діяльності органів влади й управління. На думку низки вчених, неефективність управління стимулює службову недбалість і корупційні вияви [4, с. 16]

Згідно із проведеним нами анкетуванням встановлено, що відносно оцінки ефективності внутрішньої структури організації органів влади і управління в Україні респонденти дали такі відповіді: раціональна – 6%; ефективна – 4%; громіздка – 19%; неефективна – 13%, потребує функціонального удосконалення – 30%, потребує структурного удосконалення – 21%, інше – 6%. Отже, можна дійти висновку, що внутрішня структура організації органів влади і управління в Україні громіздка та потребує функціонального і структурного вдосконалення для протидії і запобігання службовій недбалості в цілому.

Детермінанти, пов'язані з недоліками правоохоронної і правозастосовної діяльності. Ці чинники, насамперед, пов'язані з поширенням правового нігілізму як із боку керівників правоохоронних органів, так і з боку їхніх підлеглих, а також спотвореного розуміння представниками органів влади й управління сутності принципів верховенства права та законності [2, с. 82].

Безумовно, негативне ставлення до права та закону лежить в основі службової недбалості, а правова неврегульованість здійснення системного контролю за діяльністю службових осіб, вибіркового підходу до застосування правових норм надають широкі можливості порушувати закони і діяти всупереч йому. Такі причини говорять про необхідність забезпечення суворого контролю за законністю в діяльності службових осіб різних рівнів.

Крім того, слід зауважити, що неналежне виконання своїх службових обов'язків працівниками органів внутрішніх справ, державної фіскальної служби, фіскальних органів, прокуратури та суду в останні роки призвело до масових порушень прав конкретних осіб, підірвало авторитет правоохоронних та контролюючих органів і судову систему в цілому.

До організаційно-управлінських лакун у системі правоохоронних органів можна віднести численні реорганізації, скорочення штатів, кадрові чистки тощо. Усе це негативно вплинуло на якісні характеристики співробітників, внаслідок чого значна частина основних кадрів не відповідає професійним і морально-психологічним вимогам для роботи в цих органах. Відсутність стабільності в роботі, недостатній соціальний захист, погіршення матеріального забезпечення на тлі зростаючого перевантаження всієї системи правоохоронних органів сприяли значному поширенню виявів службової недбалості у цих органах.

Так, наприклад, особа, нехтуючи нормами чинного законодавства, нівелюючи основні засади діяльності Державної фіскальної служби в Україні, будучи представником державного органу виконавчої влади та відповідно до своїх функціо-

нальних обов'язків невірно здійснила контроль правильності класифікації товарів, поданих до митного оформлення, згідно з УКТ ЗЕД, чим спричинила державі в особі Дніпропетровської митниці ДФС тяжкі наслідки у вигляді майнової шкоди на загальну суму 3124833 грн. [5].

Ураховуючи негативні наслідки службової недбалості в системі внутрішніх справ, іншим правоохоронним органам необхідно суттєво підняти вимоги до добору і розстановки кадрів для недопущення прийняття на службу в правоохоронні органи осіб, які несумлінно ставляться до виконання своїх службових обов'язків [6, с. 41]. Для цього необхідне впровадження системи колективної оцінки і прийняття рішень під час призначення на керівні посади, створення електронної системи документообігу, єдиної державної бази даних із найважливіших напрямів діяльності МВС.

Також заслуговує на увагу твердження А.І. Богатирьова, що формування в майбутнього співробітника правоохоронного органу високої загальної культури, володіння ґрунтовними фаховими знаннями, вміннями та навичками, творчого підходу до вирішення іноді нестандартних ситуацій, на нашу думку, має бути досить тривалим і розпочинатися вже у вищому навчальному закладі, що в майбутньому надасть можливість ефективно вирішувати оперативно-службові завдання різних ступенів складності [7, с. 118].

Не викликає жодних сумнівів те, що службова недбалість створює умови для корупційних правопорушень унаслідок невиконання або неналежного виконання службовою особою своїх обов'язків, передусім у сфері господарської діяльності, та є однією з передумов створення та успішного функціонування організованих груп та злочинних угруповань на підприємствах, в установах, організаціях [8, с. 180].

Під час дослідження нами була здійснена спроба дізнатися у співробітників правоохоронних органів думку про причини та умови, що зумовлюють вчинення службової недбалості, та оцінити міру впливу різних груп детермінантів, які спричиняють вчинення цього злочину. Так, 25% респондентів вважають, що політичні детермінанти відчутно впливають на вчинення злочину, а 16% вважають, що вони цілком спричиняють явище; 30% респондентів думають, що економічні детермінанти відчутно впливають на вчинення злочину, а 19% – цілком спричиняють явище; 24% респондентів вважають, що соціокультурні детермінанти відчутно впливають на вчинення злочину, і лише 20% – цілком спричиняють явище; 20% респондентів було важко сказати, впливають чи ні технологічні детермінанти на спричинення вчинення злочину, а 5% вважають, що цілком спричиняють явище; 24% респондентів переконані, що морально-психологічні детермінанти відчутно впливають на вчинення злочину, а 21% вважають, що цілком спричиняють явище; найбільшому відсотку респондентів (18%) було важко сказати, чи впливають емоційні детермінанти на спричинення вчинення злочину, і лише 6% вважають, що цілком спричиняють явище; 15% респондентів відповіли, що правові детермінанти відчутно впливають на спричинення вчинення злочину, і лише 5% респондентів вважають, що вони цілком спричиняють явище.

Отже, причинний комплекс, що зумовлює зростання службових порушень у сучасній Україні, як ми вже зазначали, лежить, насамперед, в економічній сфері

(значний вплив держави в управлінні економікою; недостатній контроль за ефективністю витрачання бюджетних коштів; екстенсивний характер розвитку економіки, що визначає відсутність підтримки малого та середнього бізнесу в регіонах; конфлікт інтересів місцевого бізнесу і влади); у соціальній сфері, якій притаманні гострі суспільні суперечності (безпрецедентне розшарування населення, «відсутність соціальних ліфтів»); у сфері організації державного управління із властивими їй вадами (нівелювання принципу професійного добору на заміщення посад, зрощення бізнесу і влади, що дає основу для реалізації шахрайських схем із відторгнення державної власності) тощо.

У контексті цього цілком погоджуємося з Дунаєвою Т.Є про доречність створення автоматизованої бази даних про причини та умови службової недбалості, поширені та найбільш небезпечні види організованої злочинної діяльності та корупції, розроблення порядку та методики міжвідомчого використання цих інформаційних систем для вдосконалення аналітично-прогнозної, управлінської, профілактичної, експертної діяльності [8, с. 181].

Антигромадські погляди (установка) перед своїм виявленням у конкретному злочині, як правило, протягом доволі тривалого за часом періоду формуються у свідомості особи. Джерелом формування конкретної антигромадської установки є фактори біологічного (успадковані психофізіологічні особливості особи, її темперамент тощо) та соціального (конкретні обставини життя та виховання особи) характеру, під впливом яких у неї з'являються егоїстичні погляди, індивідуалістичні звички та навички [9, с. 548].

У даному випадку нам цікаві причини і умови вчинення службової недбалості, оскільки вважаємо, що їх можливо виявити через мікросередовище, в якому проживала або працювала службова особа. У процесі проведеного дослідження отримані нами дані дозволили об'єднати детермінанти мікросередовища, що впливають на вчинення службової недбалості службовою особою. Виявлені групи виглядають таким чином:

1) мікросередовище сім'ї – ненормальна обстановка, внутрішній розлад, вияв егоїзму, вживання спиртних напоїв;

2) мікросередовище робочого колективу – слабка трудова дисципліна, низька культура праці (прогули, вживання спиртних напоїв на робочому місці), атмосфера показного благополуччя, низький рівень організації праці, недостатнє матеріально-технічне забезпечення, неувага керівництва до побутових потреб працівників.

Проведене нами дослідження в даній області показує, що причини вчинення службової недбалості залежать від особи злочинця, оскільки вчинення злочинної службової недбалості не пояснюється простими об'єктивними обставинами. Тому можемо цілком погодитись із твердженням вчених про те, що причини службової недбалості можуть бути пов'язані як з особистістю злочинця, так і з обстановкою, в якій службова особа здійснює свою діяльність [10, с. 28].

На наш погляд, деякі з умов роботи службової особи можуть певною мірою впливати на вибір його поведінки, проте саме рішення діяти всупереч нормам закону не є єдиним рішенням ситуації, що склалась. Вивчення кримінологічних аспектів організаційно-управлінської діяльності дає нам підстави вважати, що службова

недбалість в основному відбувається через наявність особистих недоліків у службових осіб та їх негативних методів управління.

Під час опитування співробітників правоохоронних органів з'ясувалося, що керівники підприємств помічали службову недбалість у роботі винних службових осіб, відзначали їхню безвідповідальність і неорганізованість. Винні у службовій недбалості службові особи найчастіше вказували на низький професійний рівень керівництва, відсутність у них досвіду організації і управління у фінансово-господарській діяльності підприємств. Серед виявлених недоліків були й такі, як недбале відношення до забезпечення збереження майна, вживання спиртних напоїв на робочому місці, службові проступки по службі.

Відзначимо, що появі подібних фактів сприяли ситуації, коли керівники і колектив не звертали ніякої уваги на те, що в роботі новопризначених службових осіб відзначалася недостатня професійна підготовка, відсутність необхідних навичок та досвіду, невміння керувати і здійснювати покладені на них функції. Такий стан справ нерідко призводив до того, що вони могли застосовувати неправильні методи управління, пов'язані з порушенням законодавства, або не знали алгоритму дій у певній ситуації, тому обирали просто не діяти як єдиний вірний варіант.

Варто відзначити наявність специфіки в механізмі дії причин службової недбалості. Якщо розглядати таке негативне явище, як безконтрольність працівників органів державної влади або місцевого самоврядування, то бачимо, що тривала відсутність контролю веде до формування у службових осіб і багатьох інших співробітників почуття безпечності, безвідповідальності. Ймовірно, це суб'єктивний фактор, але, охоплюючи поступово всіх працівників, він перетворюється в об'єктивно існуючий соціально-психологічний детермінант, який у подальшому стає постійним стереотипом мислення і поведінки.

На наш погляд, для підвищення відповідальності службових осіб і запобігання службовій недбалості необхідно більш повно вивчити кримінологічні проблеми управління та на основі цього дослідження визначити функціональні права і обов'язки службових осіб, а також конкретно регламентувати їхню діяльність.

Встановлені нами у процесі вивчення матеріалів судових справ причини допущення службової недбалості представляється можливим розподілити на дві групи:

1) причини, зумовлені недосконалістю організаційної діяльності органу державної влади або місцевого самоврядування, що не можуть зробити службову особу винною у службовій недбалості;

2) причини, пов'язані з недобросовісним ставленням службових осіб до виконання службових обов'язків, зафіксованих у певних положеннях та інструкціях.

Вважаємо, що обставини другої групи можуть бути розділені на кілька різновидів:

1. Безвідповідальне ставлення вищих службових осіб та осіб, які здійснюють контроль над дотриманням їхніми підлеглими відповідного правового режиму і правової регламентації їхньої діяльності. На нашу думку, ця обставина найбільш розповсюджена, і саме вона сприяє допущенню службової недбалості, оскільки найчастіше вищі начальники дозволяють своїм підлеглим відступати від тих чи інших правил.

Під час вивчення матеріалів судових справ були встановлені обставини, за яких вищі службові особи дають підлеглим прями установки вчинити певні дії, що порушують правові приписи. Подібного роду окремі дії не є злочином, але вони прищеплюють негативне ставлення до правопорядку, виховують неправильне ставлення до правових заборон.

До описуваних обставин належать такі дії службових осіб, за яких вони не реагують на неправомірні дії підлеглих службових осіб. У таких умовах нижчі за рангом службові особи, які вчиняють дисциплінарні проступки, залишаються безкарними і можуть допустити службову недбалість.

2. Безконтрольність службових осіб, тобто відсутність належної перевірки виконання контролю над їхньою діяльністю з боку вищестоящих працівників. До виділених обставин примикає така форма безконтрольності, як відсутність або несвоєчасне проведення перевірок, ревізій, інвентаризацій.

3. Порушення принципів добору і розстановки кадрів, що виявляється у прийомі на службу скомпрометованих осіб. Також до цього можна віднести і прийняття на службу осіб, які не мають професійної освіти, нездатних чи не підготовлених до виконання покладених на них обов'язків.

Розглянуті матеріали судових справ свідчать про те, що кількість реєстрованих фактів службової недбалості могло б скоротитися, якби під час призначення кандидатів на службу висувалися досить суворі вимоги до їхньої загальноосвітньої та спеціальної підготовки.

Умови роботи також можуть розглядатися як детермінант, що сприяє вчиненню службової недбалості. Особливо це стосується випадків заподіяння істотної шкоди, що виражається у втраті державного чи комунального майна. У даному випадку мається на увазі ситуація, коли неналежні умови, що призвели до наслідків, могли бути своєчасно усунені та це входило у службові обов'язки винної особи.

Вважаємо, що тотальна безкарність за вчинення службової недбалості є однією з найважливіших умов, що сприяють її вчиненню. За даними нашого дослідження встановлено, що 10% засуджених за ст. 367 КК України до притягнення їх до кримінальної відповідальності кілька разів допускали службові проступки, ступінь суспільної небезпеки яких давала усі підстави для застосування до винного заходів кримінальної відповідальності. Проте із-за лояльного ставлення такі особи піддавалися заходам дисциплінарного впливу, що певною чином могло негативно вплинути на моральну і правову свідомість як самих порушників, так і інших працівників, які знали про їхні службові правопорушення.

Висновки. Відзначимо, що криміногенні обставини, які виступають у ролі причин і умов аналізованого діяння, досить численні і різноманітні. Звісно ж, необхідно вказати основні криміногенні обставини, які мають безпосереднє відношення до вчинення службової недбалості. Ми вважаємо, що з точки зору їхньої змістовної характеристики вони можуть бути представлені у вигляді таких трьох груп.

Обставини організаційного характеру

1. Недоліки в організації професійної діяльності службових осіб, які виявляються в нераціональному розподілі обов'язків, що призводить до недостатньої

завантаженості або, навпаки, до надмірного перевантаження на службі конкретних службових осіб.

2. Недоліки в доборі та розстановці кадрів, що дозволяють займати відповідальні служби недобросовісним особам, які байдуже відносяться до інтересів суспільства і держави. Низький рівень професійної підготовки, некомпетентність службових осіб часто впливають на виконання їхніх службових обов'язків.

3. Недоліки обліку та контролю, які впливають на можливість невиконання або неналежного виконання службовою особою своїх обов'язків, а також допущення порушень службової дисципліни, які мають у своїй основі слабкість обліку і контролю, що дозволяє службовим особам безкарно порушувати встановлений порядок.

Обставини правового характеру

Недоліки чіткої правової регламентація діяльності службових осіб, існування численних прогалин і колізій у законодавстві, ігнорування встановлених правових заборон.

Обставини соціально-психологічного характеру

Недоліки в розумінні службовими особами значущості прийнятих рішень, свого призначення на службу, втрата почуття відповідальності за виконання дорученої справи. У результаті впливу цих обставин людина здатна до вияву соціальної пасивності, відсутності ініціативи, а також вчинення дисциплінарних порушень, що часто виливається у службову недбалість.

Література

1. Кальман О.Г. Стан і головні напрямки попередження економічної злочинності в Україні: теоретичні та прикладні проблеми : монографія. Харків, 2003. 352 с.
2. Дунаєва Т.Є. Кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання службовій недбалості : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2012. 215 с.
3. Костенко О.М. Культура і закон у протидії злу : монографія. Київ, 2008. С. 86–87.
4. Зеленецький В.С., Кальман О.Г. Корупція в Україні та організаційно-правові основи боротьби з нею. *Право України*. 2001. № 4. С. 13–17.
5. Вирок Кіровського районного суд м. Дніпропетровська № 203/2936/18 від 07.12.2018 року. URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78380476>.
6. Василенко С.Ю. Связь коррупции и организованной преступности. *Громадська експертиза. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні*. Київ, 2004. Вип. 4. С. 41–42.
7. Богатирьов А.І. Правові та психологічні засади запобігання професійній деформації співробітників виправних колоній середнього рівня безпеки : дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06. Київ, 2014. 200 с.
8. Дунаєва Т.Є. Службова недбалість як передумова корупції та організованої злочинності. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. Київ, 2007. № 15. С. 175–184.
9. Писарчук І.В. Причини і умови, які сприяють вчиненню нецільового використання бюджетних коштів службовими особами. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. Львів, 2016. № 845. С. 546–552.
10. Кальман О.Г., Дарнопих Г.Ю., Христюк І.О., Дунаєва Т.Є. Службова злочинність в Україні: проблеми її попередження. *Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр.* Харків, 2006. Вип. 11. С. 23–43.

Анотація

Ступа В. Ф. Детермінанти вчинення службової недбалості. – Стаття.

У статті розглянуто різні точки зору на причини й умови, що зумовлюють службову недбалість, та проаналізовано науково-обґрунтовані заходи, які б сприяли успішній боротьбі із цим негативним соціально-правовим явищем, скоротили б його поширеність і постійно сприяли його подоланню.

У статті з'ясовано негативне ставлення до права та закону, що лежить в основі службової недбалості, а правова неврегульованість здійснення системного контролю за діяльністю службових осіб, вибіркового підходу до застосування правових норм надають широкі можливості порушувати закони і діяти всупереч йому. Такі причини говорять про необхідність забезпечення суворого контролю за законністю в діяльності службових осіб різних рівнів.

Висновок, зроблений у статті, свідчить, що неналежне виконання своїх службових обов'язків працівниками органів внутрішніх справ, державної фіскальної служби, фіскальних органів, прокуратури та суду в останні роки призвело до масових порушень прав конкретних осіб, підірвало авторитет правоохоронних та контролюючих органів і судову систему в цілому.

На наш погляд, деякі з умов роботи службової особи можуть певною мірою впливати на вибір його поведінки, проте саме рішення діяти всупереч нормам закону не є єдиним рішенням ситуації, що склалась. Вивчення кримінологічних аспектів організаційно-управлінської діяльності дає нам підстави вважати, що службова недбалість в основному відбувається через наявні особисті недоліки службових осіб та їх негативні методи управління.

Нам видається, що тотальна безкарність за вчинення службової недбалості є однією з найважливіших умов, що сприяють її вчиненню. Проте із-за доляльного ставлення такі особи піддавалися заходам дисциплінарного впливу, що певною чином могло негативно вплинути на моральну і правову свідомість як самих порушників, так і інших працівників, які знали про їхні службові правопорушення.

Ключові слова: криміногенні детермінанти, економічні детермінанти, політико-ідеологічні детермінанти, соціально-психологічні детермінанти, правові детермінанти.

Summary

Stupa V. F. Determinants of committing negligence. – Article.

The article looks at different perspectives on the causes and conditions that cause official negligence and analyzes scientifically sound measures that would contribute to the successful fight against this negative socio-legal phenomenon, reduce its prevalence and constantly contribute to its overcoming.

The article undoubtedly clarifies that the negative attitude to the law and the law, which is the basis of official negligence, and the legal non-regulation of the systematic control over the activities of officials, the selective approach to the application of legal norms, give wide opportunities to violate the law and act against it. Such reasons indicate the need to ensure strict control of legality in the activities of officials of different levels.

The conclusion made in the article shows that the improper performance of their official duties by employees of law-enforcement bodies, state fiscal service, fiscal authorities, prosecutor's office and the court in recent years has led to mass violations of the rights of individuals, undermined the authority of law enforcement and regulatory bodies and the judiciary as a whole.

In our opinion, some of the conditions of work of an official may to some extent influence the choice of his behavior, but the decision to act contrary to the rules of law is not the only solution to the current situation. Studying the criminological aspects of organizational and managerial activity gives us reason to believe that official negligence is mainly due to the existing personal shortcomings in the officials and their negative management methods.

It seems to us that total impunity for committing office negligence is one of the most important conditions contributing to its perpetration. However, because of their loyalty, such individuals were subject to disciplinary action, which could in some way adversely affect the moral and legal consciousness of both the offenders themselves and other employees who knew about their offenses.

Key words: criminogenic determinants, economic determinants, political and ideological determinants, socio-psychological determinants, legal determinants.